

Даніїл ПАЩЕНКО

*здобувач вищої освіти, спеціальність ДЗ «Менеджмент»
Миколаївський національний аграрний університет*

Науковий керівник:

Наталія ПОТРИВАЄВА

*доктор економічних наук, професор,
Миколаївський національний аграрний університет*

ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

У сучасних умовах глобалізації економічних процесів цифровізація стає ключовим фактором підвищення ефективності управління аграрними підприємствами України, де бухгалтерський облік відіграє центральну роль у контролі за ресурсами та прийнятті обґрунтованих рішень. Цифрова трансформація обліку передбачає перехід від традиційних паперових методів до автоматизованих систем, що дозволяють обробляти великі обсяги даних у реальному часі, мінімізуючи помилки та оптимізуючи бізнес-процеси. Зокрема, впровадження цифрових технологій у аграрному секторі сприяє створенню єдиної інформаційної платформи для реєстрації, накопичення, узагальнення, аналізу та контролю даних, що є особливо актуальним в умовах кризових явищ, таких як пандемія COVID-19 та воєнний стан з 2022 року. Дослідження показують, що цифровізація обліку не лише підвищує оперативність, але й забезпечує стійкість підприємств до зовнішніх викликів, дозволяючи дистанційну роботу та швидке реагування на зміни.

Одним з основних аспектів цифрової трансформації є використання спеціалізованих програмних інструментів, таких як BigData для обробки великих масивів інформації, Blockchain для забезпечення безпеки даних та IoT для автоматичного збору первинних даних без традиційних документів. У сільськогосподарських підприємствах України це дозволяє скоротити витрати на ресурси та навчання персоналу, оскільки висококваліфіковані фахівці можуть керувати процесами за допомогою мобільних пристроїв, замінюючи великі архіви та ручну працю. Наприклад, додаток «Літачок» на базі Android надає практичні інструменти для облікових операцій, включаючи калькулятори для розрахунку ПДВ, заробітної плати та інших показників, що мінімізує витрати на підготовку кадрів при працевлаштуванні [1, с. 142]. Крім того, сервіс BookKeeper забезпечує цифровий облік необоротних активів, нарахування амортизації та контроль залишків, працюючи за принципом електронної пошти для подачі звітності. Такі інструменти сприяють дворівневій моделі цифровізації: на першому рівні – взаємозв'язок аграрного сектора з державою через онлайн-платформи, як Vkursi Zemli Ukraine, що інтегрує дані з понад 20

державних реєстрів, супутникові знімки та GIS-технології для моніторингу земель; на другому рівні – внутрішня трансформація товаровиробників для зростання прибутків та інновацій [1, с. 143].

У контексті управління бізнес-процесами агропромислового комплексу цифровізація обліку інтегрує технології, такі як RPA (роботизована автоматизація процесів) та AI для стандартизованих завдань, а також хмарні сервіси для розподіленої обробки даних. Це особливо важливо для України, де аграрний сектор формує значну частку експорту: у 2021 році зернові та олійні культури експортовано на 18,6 млрд дол. США, а за січень-квітень 2022 року агропродукція – на 7,42 млрд дол. США, що на 3% більше, ніж у попередньому періоді, попри воєнні дії [2, с. 4].

Інвестиції в цифровізацію залишаються на низькому рівні, що доводить необхідність подальшого впровадження Blockchain, зважаючи на зменшення втрат продукції на 30 млн т, а від запровадження IoT – на 35 млн т, оптимізуючи витрати на 100 млрд дол. та воду на 180 млрд м³, з потенційним збільшенням виробництва на 300 млн т [2, с. 10]. Сервіси на кшталт InfoTAX, iFin, Fairo та MASTER: Agro з модулями для планування посівів та обліку зерна дозволяють автоматизувати процеси, підвищуючи конкурентоспроможність підприємств.

Виклики цифрової трансформації включають мікро- та макрорівневі бар'єри: на мікрорівні – це опір персоналу змінам, брак коштів та низька цифрова грамотність бухгалтерів; на макрорівні – це недостатня інфраструктура, зокрема швидкісний інтернет у сільських районах, що гальмує впровадження [2, с. 2]. Крім того, сезонність аграрного виробництва вимагає точної та своєчасної звітності, де брак досвіду з цифровими інструментами стає перешкодою. Перспективи полягають у подальшому розвитку, де цифрова трансформація підвищить якість обліку, розширить об'єкти обліку та вдосконалим методи оцінки, сприяючи сталому розвитку сектора [1, с. 143].

У цифровій трансформації бухгалтерського обліку аграрних підприємств ключову роль відіграє людський фактор. Технології неефективні без адаптації персоналу: бухгалтери мають опановувати нові навички — роботу з хмарними платформами, аналіз даних у реальному часі, змінювати підхід до роботи. Хоч це тимчасово знижує продуктивність, згодом автоматизація рутинних завдань підвищує мотивацію та сприяє розвитку корпоративної культури інновацій. Тому інвестиції в навчання і мотивацію працівників є необхідною умовою успішної трансформації та стійкості підприємств аграрної сфери.

Особливим аспектом є електронна звітність, де програмне забезпечення М.Е.Дос відіграє ключову роль у сільськогосподарських підприємствах, автоматизуючи підготовку та подання звітів до Державної податкової служби, Держстату та Пенсійного фонду. Інтеграція з бухгалтерськими системами дозволяє імпортувати дані, зменшуючи помилки ручного вводу, а шифрування та електронний цифровий підпис (ЕЦП) забезпечують конфіденційність великих обсягів фінансових даних. М.Е.Дос адаптується до сезонних циклів та

специфічних податкових режимів аграрного сектора, надаючи оновлені форми та шаблони для обліку різних видів продукції, що прискорює обмін документами з контрагентами [3, с. 1]. Це підвищує прозорість процесів, мінімізує ризики та дозволяє підприємствам ефективно реагувати на ринкові виклики.

Цифрова трансформація бухгалтерського обліку в аграрному секторі України поступово інтегрується з глобальними трендами сталого розвитку та екологічної відповідальності. Це дозволяє підприємствам оптимізувати процеси й відповідати міжнародним стандартам, зокрема через моніторинг вуглецевого сліду та відстеження ланцюгів постачання. Такий підхід відкриває шлях до ринків ЄС і посилює конкурентоспроможність українських агрокомпаній. Для реалізації цього потенціалу важливо забезпечити гармонізацію національного законодавства з міжнародними нормами, перетворивши цифровізацію на стратегічну перевагу.

Отже, цифрова трансформація бухгалтерського обліку в аграрних підприємствах України є невідворотним процесом, що починається з впровадження технологій на зразок BigData та спеціалізованого ПЗ, але вимагає подолання інфраструктурних та кадрових бар'єрів. Рекомендується державна підтримка розвитку цифрової інфраструктури в селах, навчання персоналу та стандартизація процесів для RPA, що дозволить підвищити ефективність, зменшити втрати та забезпечити конкурентні переваги. Подальші дослідження методології цифровізації обліку в аграрній сфері сприятимуть професійному зростанню фахівців та національній економічній стабільності.

Список використаних джерел

1. Потриваєва, Н. В. Цифровий облік в аграрній сфері / Н. В. Потриваєва, І. І. Недбайло, І. В. Нестерчук // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : VII Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 27 листоп. 2021 р.) : тези доп. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. – С. 142-143. – Режим доступу: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/24538>.

2. Potryvaieva, N., Kozachenko, L., Nedbailo, I., & Nesterchuk, I. (2022). Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 26(1), 79-88. [https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26\(1\)-8](https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8).

3. Кучмійова Т. С. Особливості ведення електронної звітності в М.Е.Дос у сільськогосподарських підприємствах / Т. С. Кучмійова, Д. О. Терянік // Матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Економіка та управління: виклики сьогодення», 2022 р. – Київ, 2022. – С. 1-2. – Режим доступу: <https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstreams/97316f30-58c5-49cc-8174-dd5a972dae50/download>.